

APŞA

„Se spune că deşi am trecut de-a lungul timpului prin Austro-Ungaria, România, Cehoslovacia, Ucraina Subcarpatică, Ungaria horthystă, Uniunea Sovietică (Rusia) şi azi, noi, românii din Transcarpatia locuim în Ucraina independentă, de fapt noi niciodată nu am plecat de-acasă."

■ Ion M. BOTOŞ

Gazetă regională social-politică din Transcarpatia

NR. 1 (92) IANUARIE - FEBRUARIE 2016

Număr finanţat de: PRIMĂRIA MUNICIPIULUI SIGHETUL MARMAŢIEI Primar: Ovidiu Gheorghe NEMEŞ

APŞA DE MIJLOC

CONCURSUL LITERAR „MIHAI EMINESCU"

- Ediţia a X-a -

(6 februarie 2016)

Concursul literar "Mihai Eminescu" a avut loc în localitatea Apşa de Mijloc la data de 6 februarie 2016, raionul Rahău, Transcarpatia, Ucraina.

Organizatori: **Uniunea Regională a Românilor din Transcarpatia "Dacia", preşedinte Ion M. Botoş,**

Şcoala medie Gr. I-III Apşa de Mijloc, director Ileana Şovac Statut: internaţional

Manifestarea a început conform programului de dimineaţă. Şcoala Apşa de Mijloc a început să primească oaspeţii, primii fiind fraţii noştri de la Poroşcovo, raionul Perecin - o delegaţie formată din cinci persoane în frunte cu Vasile Lacatos. Amintim că localitatea Poroşcovo se află la o distantă de 200 km de vama Slatina-Sighet.

După ora 10.00 delegaţii sosiţi s-au îndreptat la biserica ortodoxă, unde preotul Gheorghe Alb a oficializat un parastas în memoria poetului naţional Mihai Eminescu. După părăstas au ajuns majoritatea delegaţiilor atât din Transcarpatia, cât şi din România şi regiunea Cernăuţi.

La concursul literar au participat din Transcarpatia şcolile Apşa de Mijloc, Dobric, Plăiuţ, Biserica Albă din raionul Rahău. Din raionul Teceu au participat şcolile din localităţile Slatina, Apşa de Jos, Topcino, Strâmtura, Bouţu Mic, Cărbuneşti. De la Ujgorod, alături de noi au fost două studente. Sighetu Marmaţiei ne-a onorat cu o participantă de la Colegiul Naţional "Dragoş Vodă", Andreea Chis.

Alături de elevii şcolilor româneşti au fost si cei mai mici eminescieni, un grup de copii de la Grădiniţa din Apşa de Mijloc.

Numărul participanţilor la ediţia a X-a a fost de 117 copii.

Concursul a fost onorat de delegaţiile sosite la invitaţia organizatorilor:

Oradea, jud. Bihor a fost reprezentat de delegaţia sosită în frunte cu preşedintele Asociaţiei "Morăriţa", Moraru Tiberiu, alături au fost Petrilă Gheorghe, Matei Maria şi Bujor Cucu.

Negreşti-Oaş, jud. Satu Mare ne-a onorat cu prezenţa d-nei Natalia Lazăr, directoarea Centrului Cultural.

Valea Vişeului a fost reprezentată de prietenii prof. dr. Ioan Petrovai, prof. Măricuţa Petrovai, pr. Ioan Dunca şi Vasile Luţai, preot-poet.

Sighetu Marmaţiei a fost reprezentat de cei mai apropiaţi fraţi: Todinca Gheorghe, directorul Muzeului Maramureşan, Chiş Timur, muzeograf, Boroica Ioan, cercetător ştiinţific si d-na Todinca Floare.

Baia Mare, capitala Maramureşului a fost reprezentată de conf. Dr. Delia Suiogan, cercetător ştiinţific dr. Ilie Gherheş, prof. Cristina Gherheş. Delegaţia de la Colegiul Tehnic "C. D. Neniţescu" a fost condusă de dl. director, prof. Meheş Adalbert, director adjunct, prof. Bud Maria, consilier educativ prof. Buhai Ramona, prof. documentarist Hojda lulea. Pentru prima dată alături de românii din Transcarpatia a fost şi dl. Prefect de Maramureş, Anton Rohian însoţit de doamna inspector Forvard Natalia reprezentantă a Inspectoratului Şcolar Maramureş.

De la Cernăuţi a sosit o delegaţie în frunte cu d-na Consul General Eleonora Moldovan însoţită de reprezentanţii Comunităţii româneşti din regiunea Cernăuţi. Toate delegaţiile sosite din partea şcolilor româneşti din Transcarpatia au fost însoţite de d-nii directori Dan Nutu - Plăiut, Ana Stan - Dobric, Mihai Clementiev - Biserica Albă, Ileana Şovac - Apşa de Mijloc, Larisa Dan - Grădiniţa de la Apşa de Mijloc, Mihai Opriş - Slatina, Gheorghe Botoş - Apşa de Jos, Rodica Camerzan - Topcino, Dumitru Buga - Strâmtura, Gheorghe Opriş - Bouţu Mic, Vasile Popovici - Cărbuneşti, Adriana Pop - liceul din Slatina.

Cinste si onoare lor!

Din partea Uniunii Regionale a Românilor din Transcarpatia "Dacia" toate şcolile au primit câte o mică donaţie de carte.

Juriul Concursului a fost desemnat din cadre profesionale din România

Dr. Natalia Lazăr - preşedinte, Negreşti Oaş,

Dr. Delia Suiogan - membru, Baia Mare,

Dr. Ioan Petrovai - membru, Petrova,

Tiberiu Moraru - membru, Oradea,

Buhai Ramona - membru, Baia Mare.

In numele Concursului literar "Mihai Eminescu", ediţia a X-a au fost primite următoarele mesaje din partea mănătoarelor instituţii:

Ambasada României în Ucraina - Cornel Ionescu, ambasador,

Direcţia Judeţeană pentru Cultură Bihor - Lucian Silaghi, director executiv,

Revista "Familia" - Ioan Moldovan, director.

Parteneri: Primăria municipiului Sighetu Marmaţiei

Muzeul Maramuresan

Biblioteca Judeţeană "Petre Dulfu"

Primăria şi Centrul Cultural Negreşti Oaş Asociaţia "Morărita" Oradea

Consulatul General al României de la Cernăuţi Parteneri mass-media: Publicaţia "Apşa", Graiul Maramureşului, Gazeta de Maramureş, Televiziunea de Stat - Tisa, Transcarpatia, Televiziunea Baia Mare, Toc Press - Bucureşti.

La această manifestare de suflet câştigătorii au fost toţi românii care au fost prezenţi.

Au lipsit şcolile:

Şcoala medie Gr. I-II, Podişor, director Larisa Covaci

Şcoala medie Gr. I-II, Bouţu Mic, director Ion Alb Şcoala medie Gr. I-II, Valea Malului.

Doresc să mulţumesc din suflet d-nei director Ileana Şovac de la Apşa de Mijloc pentru curaj şi pentru omenia pe care le-au simţit toţi participanţii.

■ **ION BOTOŞ**

Foto: ■ **Gheorghe PETRILĂ (Oradea)**

Apşa de Jos

La Apşa de Mijloc, în Maramureşul Istoric din dreapta Tisei: Deceniul mărturisirii eminesciene

Concursul literar ,,Mihai Eminescu" ediţia a X-a, eveniment dedicat trecerii a 166 de ani de la naşterea marelui nostru poet naţional, a fost marcat sâmbătă, 6 februarie 2016, prin desfăşurarea ediţiei jubiliare, în cea mai mare şcoală românească existentă astăzi în Maramureşul Istoric din dreapta Tisei (Ucraina), o şcoală cu peste cincisute de elevi. Au onorat cu prezenţa d-na Eleonora Moldovan, Consulul General al României la Cernăuţi, dl. Anton Rohian, prefectul judeţului Maramures, delegaţii din Oradea, Satu Mare, Sighetul Marmaţiei, Baia Mare.

Pulsul ceasurilor de cinstire a creaţiei poetului naţional !

Manifestările au debutat prin ,,parastasul" întru cinstirea poetului Mihai Eminescu, la Biserica Ortodoxă a satului Apşa de Mijloc, preot Gheorghe Alb. Corul femeilor apşene, înalţă rugăciunea creştină prin intonaţiile originale ale cântării răspunsurilor liturgice, străvechi, asemeni bisericii, cecetată la început de secol de savantul scriitor al unei mii (şi una !) de cărţi, marele cărturar şi istoric al tuturor românilor, Nicolae Iorga.

Forfota participanţilor la concurs, elevii şcolilor celor cincisprezece localităţi majoritare sau minoritare ale românilor maramureşeni, uitaţi de istorie în ţară străină: Strâmtura, Dobric, Bouţu Mare, Bouţu Mic, Apşa de Mijloc, Topcino, Biserica Albă, Slatina, Ocna Slatina, Cărbuneşti, Apşa de Jos, Plăiuţ, Podişor, Valea Malului, Peştere, aminteşte de vacanţa abia încheiată. Lângă ei colegi de la şcolile din Boian şi Cernăuţi. Au emoţii vizibile cu toţii, băieţi şi fete, îmbrăcaţi în porunca sfântă a portului popular maramureşan. Ştiu de acasă, de la părinţi şi dascăli, importanţa participării la concursul de recitare al poeziei eminesciene, de cinstea pe care trebuie să o aducă prin rostirea lor şcolărească, meteorului mistuit pentru a lumina românismului şi a universului românesc, nemuritorul nostru, Mihai Eminescu. Preşedintele Uniunii Regionale a Românilor din Transcarpatia „Dacia", dr. Ion M. Botoş, deschide manifestarea culturală, acordând cuvântul de salut consulului, prefectului, conducătorilor de delegaţii. Anunţă componenţa juriului condus la ultimele ediţii de d-na. Natalia Lazăr, directorul Centrului Cultural Negreşti-Oaş şi poetul Ion Petrovai precum şi ordinea intrării pe scenă a concurenţilor, deschiderea expoziţiei de carte dedicată poetului nepereche… Sunt patru ceasuri de rostire a poeziei eminesciene măsurate atât prin calitatea interpretativă a concurenţilor, a portului şi originalităţii costumului popular întrerupte doar de intrarea şi ieşirea din scenă, fireasca emoţie a rostirii publice, poate uneori de uitarea unui vers…

Elevi artişti, în consacrare: Anghelina Iovdii, Lenuţa Ţubera, Ion Zmerega!

Între cei peste o sută de elevi participanţi la concurs, nepotul dascălului care a făcut cinste o viaţă întreagă învăţământului românesc maramureşan (profesorul pensionar Ion Zmerega !), a impresionat spectatorii şi juriul obţinând locul doi în concurs. Când a început să recite poezia *„Somnoloase păsărele"*, la cei şese anişori ai săi, cu o voce convingătoare şi puternică, a sporit bucuria celor cărora le poartă neaoş numele… Lenuţa este fata (eleva!) care înţelege nativ misterul versului eminescian: recită dezinvolt, trăind şi născând public emoţia ei, cu şuviţe miclene ascunzându-şi chipul în profunzimea recitării, şi cu ochii cecetând cu viclenie frământarea unui suflet… Cu joacă de fior, de gingăşie şi cuvânt, a vrăjit sala, a derutat juriul, zâmbind nevinovat. Un talent promiţător al luceferilor…

Anghelina, mereu premiantă a Şcolii din Apşa de Jos, participă la acest concurs de la prima ediţie. Este pregătită pentru scenă la Şcoala Populară de Artă din Sighet. Frumoasă de-ţi taie răsuflarea, ştie toate strofele poemului „Luceafărul". Acum cântă din Eminescu, apoi impresionează culminând, cu poezia: „Ce-ţi dores eu ţie, dulce Românie?". A impresionat prin recitare cu doi ani în urmă, în faţa statuii lui Eminescu din Oradea, recitându-l în limbile română, ucraineană, rusă. La Ujgorod de curând, la toate serbările şcolii, dovedeşte simţul ei artistic inegalabil, model colegilor, un talent scenic depăşind de mult vârsta adolescentină încă, o adevărată vedetă!

Ce-ţi doresc eu ţie, dragă Anghelină, e să nu uiţi niciodată, suflarea maramureşană a dulcelui grai maramureşan, pe care îl ai în fiinţa ta. Să păstrezi gingăşia şi modestia copilului care încă eşti, acolo unde, cu siguranţă vei ajunge!

Nota bene a concursului pentru delegaţia românilor din Poroşcovo, reprezentanţii vlahilor din pădurile Munţilor Tatra, trăitori aproape de graniţa Ucrainei cu Slovacia, la douăsute de kilometri de frontiera românească de la Sighet. Urmaşi ai grănicerilor români, astăzi se luptă cu multe lipsuri, nu au şcoală, muncesc doar la pădure, familiile au câte cinci şase copii, aceştia reprezentând aproape 60% din populaţia satului. Copiii, însoţiţi de prietenul Vasile Lacatoş, îmbrăcaţi în straie albe încrustate de cruciuliţe colorate au recitat din Eminescu fără greşeală, umezind ochii spectatorilor cu o cântare bisericească românească… Te rog ai milă de viaţa lor, Mântuitorule!

Mesaje bihorene adresate concursului!

Pe mesele din preajma juriului, frumos rânduite, cărţile care urmează să fie acordate drept premii, fac cu ochiul participanţilor. Distinctive, îmbrăcate în catifea, patruzeci de plachete aniversare inscripţionate în metal, sidefând chipul tânărului Eminescu într-un hrisov al identităţii, mărturisit prin cele zece ediţii împlinite ale concusului. Felicitări doamnă director Natalia Lazăr, pentru ideea frumoasă şi realizarea ei practică. Rămânem recunoscători şi fericiţi păstrători ai acestui însemn de maturitate a concursului literar, de respectul şi preţuirea creaţiei eminesciene, aici în România Mică, în toţi cei zece ani.

„Sunt sigur că şi la Apşa de Mijloc, într-o admirabilă unitate de cuget şi simţiri, românii îl sărbătoresc pe Eminescu, cu toată lumina sufletelor lor.

Suntem alături de voi, vă îmbrăţişăm frăţeşte şi vă dorim multe, multe bucurii în tot ceea ce visaţi şi înfăptuiţi pentru numele Poetului", a transmis concursului, poetul Ioan Moldovan, directorul revistei „Familia" din Oradea, mesaj însoţit de cărţi şi reviste pentru participanţi, dar şi de placheta omagial "Iosif Vulcan", realizată anul trecut la sărbătorirea centenarului şi jumătate de la apariţia revistei „Familia", de-acum un nou reper al Muzeului de Istorie şi Etnografie al Românilor din Transcarpatia unde se va păstra.

„Direcţia Judeţeană pentru Cultură Bihor vă felicită pentru tot ceea ce faceţi întru „creşterea limbii româneşti", cum spunea poetul Ienăchiţă Văcărescu, şi vă promite că vă stă aproape în continuare. Instituţia noastră urmează ca în curând, pe baza unor discuţii cu Dl. Preşedinte Ion M. Botoş să tipărească un număr din revista „Apşa", la fel cum am făcut şi în ultimii doi ani. Ne-am bucurat să fiţi oaspeţii Festivalului Naţional de Datini şi Obiceiuri „Asta-i datina străveche" care s-a desfăşurat în luna decembrie la Oradea, unde am fost deosebit de impresionaţi de modul în care ştiţi să păstraţi moştenirea strămoşească şi costumele populare", a fost mesajul d-lui. Director executiv Lucian Silaghi, care a asigurat şi jerba delegaţiei bihorene.

Mulţămim de invitare, frate Ion M. Botoş!

La şapte din cele zece ediţii ale Concursului literar „Mihai Eminescu" au fost prezente şi delegaţiile bihorene pregătite de Asociaţia „Morăriţa". Un exerciţiu de forţă, pentru toţi cei care pe parcursul anilor, au constituit aceste delegaţii: poeţi, directori ai instituţiilor culturale bihorene, ai şcolilor bihorene, profesori, preoţi, istorici.

Doamna Maria Matei a ridicat sala în picioare interpretând o suită de impresionante cântece patriotice!

Artistul fotograf Gheorghe Petrila (fotoreporterul publicaţiei „Apşa"), dascălul pensionar Bujor Cucu, Tiberiu Moraru (conducătorul delgaţiei şi preşedinte al Asociaţiei „Morăriţa"), au fost cei care în acest an, la această ediţie a concursului, au „riscat" anunţurile de gripă porcină din Ucraina, excesiv mediatizate de Ministerul de Externe român.

Din partea delegaţiei bihorene au fost donate şcolii organizatoare a acestei ediţii aniversare (Şcoala Medie de Gradul I-III, Apşa de Mijloc) trei sute de cărţi pentru biblioteca şcolii.

Depunerea jerbelor şi buchetelor de flori la statuia lui Mihai Eminescu din satul Biserica Albă, statuie de reper identitar a poetului în Maramureşul istoric din dreapta Tisei, ne apropie de drumul întoarcerii spre Ţară!

■ **Tiberiu MORARU**

APŞA

Fondator: Uniunea Regională a Românilor din Transcarpatia „Dacia" , Gazeta Regională Social-politică din Transcarpatia
Str. Borcaniuca, 17, Apşa de Jos, r-n Teceu, Regiunea Transcarpatia, Ucraina tel.+380-97-39-07-518 UA; 0752-474-079 RO
Certificatul de înregistrare: 3T № 224 din 06.09.2001
Adresa redacţiei: str. Borcaniuca, 17, Apşa de Jos, r-n Teceu, Regiunea Transcarpatia, Ucraina tel.+380-97-39-07-518
Director: **Ion M. Botoş**; Redactor-şef: **Echim Vancea**

Redactori:
Valentina Borca, Apşa de Jos
Gheorghe Opriş, Bouţu Mic
Ion Zmerega, Cărbuneşti
Gheorghe Moiş, Biserica Albă
Ilie GherheşBaia Mare
Tiberiu Moraru, Oradea
Ileana Gandic, Bouţu Mic
Nuţu L. Pop, Apşa de Mijloc
Vasile Marina, Apşa de Jos

Foto:
Gheorghe Vasile Petrilă, Oradea
Nicolae P. Hauca, Cernăuţi
Ileana I. Botoş, Apşa de Jos
Ileana I. Marina, Apşa de Jos

Numărul este tipărit: „Aska Grafica", Sighetu Marmaţiei, str. Izei, nr.4, tel: 0262312915
Apare lunar, Formatul: A3, 8 pagini, Gratuit, Tiraj: 1500
Colegiul de redacţie nu răspunde pentru articolele apărute în ziar, răspunderea o poartă autorul materialului.

АПША

Засновник: Закарпатська обласна спілка «Дачія», Закарпатська обласна громадсько-політична газета
вул.Борканюка, 17, Нижня Апша, Тячівський р-н, Закарпатська область, Україна тел. +380-97-39-07 UA, 0752-474-079 RO
Реєстраційне свідоцтво: 3Т № 224 від 06.09.2001
Адреса редакції: вул. Борканюка, 17, Нижня Апша, Тячівський р-н, Закарпатська область, Україна тел. +380-97-39-07-518
Директор: **Іван М.Ботош;** Головний редактор: **Єкім Ванчя**

Редактори:
Валентина Борка, Нижня Апша
Юрій Оприш, Малий Боуц
Іван Змерега, Карбунешть
Юрій Мойш , Біла Церква
Іліе Герхеш, Байа Маре
Тіберіу Морару, Орадя
Олена Гандик,Малий Боуц
Нуцу Л. Поп, Середня Апша
Василь В.Марина,Нижня Апша

Фото:
Юрій В.Петріла, Орадя
Николай П.Гавка, Чернівці
Олена І.Ботош, Нижня Апша
Іляна І.Марина, Нижня Апша

Номер надруковано: "Aska Grafika" м.Сигету Мармацією, вул. Ізей,4, тел. 0262312915
Виходить: раз на місяць, Формат: А3, 8 сторінок, Безкоштовно, Тираж: 1500
Редакційна колегія не несе відповідальності за матеріалами, опублікованими в газеті ; відповідальність несе автор матеріалу.

Concursul literar ”Mihai Eminescu” Ediţia a X-a

AMBASADA ROMÂNIEI

ÎN UCRAINA

OT0S0. Klev,
str M.KO!8Y«ЙИ5Й. >■» 8
Tel +38 D44 234№ 6
ч-33 0442345261
Fax -28044 23580 26
E-йай: ЫИ«|Й19иг0

Domnului Ion Mihai Botoş,

Preşedintele URRdT "Dacia"

Stimate Domnule Botoş,

Vreau să vă adresez sincere mulţumiri pentru invitaţia de, participare la Manifestarea Culturală ‘‘Concurs- literar Mîhai Emîneseu - ediţia X". Cu multă părere de râu vă aduc la cunoştinţă eă, din motive independente de voinţa mea, nu voi П alături de Dumneavoastră la;ediţia jubiliară a Concursului, dar sunt convins ea la unadin ediţiile următoare-ne vom revedea cu toţii împreună.

Profit de ocazie să va felicit pentru pragmatismul acţiunilor şi spiritul exemplar în care se desfăşoară toate manifestările Dumneavoastră şi să vi adresez sincere mulţumiri pentru aportul asociaţiei pe Care o conduceţi în organizarea acestui Concurs literar şi, în general, în promovarea valorilor româneşti în regiunea Transcarpatia.

Îmi exprim convingerea că, şi pe viitor, veţi demonstra aceeaşi dedicaţie în vederea realizării proiectelor culturale importante pentru comunitatea românească eu scopul conservării Identităţii şi spiritualităţii noastre. De asemenea, lini exprim speranţa, ca un rol aparte al asociaţiei pe care o conduceţi va fi acela de â se.constitui în liantul cunoaşterii reciproce între poporul român şi ucrainean,

În încheiere, aş vrea, să adresez Mulţumiri tuturor românilor din Transcarpatia pentru contribuţia pe dâre o aduc zi eu zi la păstrarea şi afirmarea valorilor, tradiţiilor şi culturii româneşti.

Vă urez tuturor LA MULŢI AM!

Cu deosehiţă stimă şi prietenie,

Cornel IONESCU

Ambasador

Direcţia Judeţeană pentru Cultură Bihor vă felicită pentru tot ceea ce faceţi pentru “creşterea limbii româneşti”, cum spunea poetul Ienăchiţă Văcărescu, şi vă promite că vă stă aproape în continuare.

Instituţia noastră urmează ca în curând, pe baza unor discuţii cu Dl. Preşedinte Ion Botoş să tipărească un număr din revista “Apşa”, la fel cum am făcut şi în ultimii doi ani.

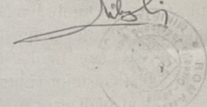
Ne-am bucurat să fiţi oaspeţii Festivalului naţional de datini şi obiceiuri “Asta-i datina străveche”, care s-a desfăşurat în luna decembrie la Oradea şi am fost deosebit de impresionaţi de modul în care ştiţi să păstraţi moştenirea strămoşească şi costumele populare.

Vă aşteptăm din nou cu drag la începutul verii la Oradea şi la Băile Felix şi ori de câte ori drumurile Dumneavoastră trec prin România.

LA Mulţi Ani! cu sănătate şi bucurii.

Vă îmbrăţişez cu drag.

Lucian Silaghi
Director executiv

Bragi Prieteni,

Sărbătorirea lui MiMai Emit eseu - poetul tuturor românilor de pretutindeni - îmi oferă plăcutul prilej de a vă transmite un salut din partea revistei „Familia”, cu bucuria de a lăsa inimile noastre să trăiască emoţia unei întâlniri sub semnul memoriei eminesciene. Iu „Familia” debuta - în martie a acestui ani se împlinesc 150 de ani - adolescentul Minai Eminovici, căruia Iosif Vulcan, editorul revistei, avea să-i stabilească numele de poet pentru totdeauna: EMINESCU. Anul trecut am sărbătorit aici la Oradea împlinirea a 150 de ani de la înfiinţarea revistei, minunat prilej de întâlnire eu mari scriitori români care , mărturisit sau nu, sunt devotaţi operei poetului nostru naţional. Sunt sigur că şi Ia Apşa de Mijloc, într-o admirabilă unitate de cuget şi simţiri, românii îl sărbătoresc pe Eminescu eu toată lumina sufletelor lor.

Suntem alături de voi, vă îmbrăţişăm frăţeşte şi vă dorim miilte- multe bneurii în tot ceea ce visaţi şi înfăptuiţi pentru numele Poetului.

Cu drag,
Ioan MOLDOVAN
Director al Revistei „Familia”

Oradea, 5 februarie, 2016

Concursul literar „Mihai Eminescu”, ediţia a X-a
Apşa de Mijloc - premii

Premii speciale:

1. Grădiniţa din Apşa de Mijloc
2. Grupul din Poroşcovo
3. Şcoala din Biserica Albă (colaj literar)
4. Anghelina Iovdii şi Andreea Chiş - duet internaţional

Interpretare muzicală:

1. Fedoreac Silvia (Cernăuţi) - premiul I
2. Chiş Andreea (Sighetu Marmaţiei) - premiul I
3. Dan Carolina (Plăiuţ) - premiul I
4. Marina Mihai (Strâmtura)

Poezie:

1. Borca Maria (Bouţu Mic) - premiul I
2. Opriş Elena (Apşa de Jos) - premiul al II-lea
3. Vlad Carolina (Plăiuţ) - premiul al II-lea
4. Smerega Ion (Cărbuneşti) - premiul al II-lea
5. Migăli Ariana (Apşa de Mijloc) - premiul al II-lea
6. Opriş Alina (Topcino) - premiul al II-lea
7. Dechet Daniela (Plăiuţ) - premiul al II-lea
8. Grin Augustina (Slatina) - premiul al II-lea
9. Ţubera Lenuţa (Apşa de Jos) - premiul al II-lea
10. Marina Mihai (Apşa de Mijloc) - premiul al III-lea
11. Govorean Tatiana (Cernăuţi) - premiul al III-lea
12. Cozub Ileana (Apşa de Mijloc) - premiul al III-lea
13. Melinicova Adriana (Topcino) - premiul al III-lea
14. Şiman Alina (Apşa de Mijloc) - premiul al III-lea
15. Şuşca Ileana (Ujgorod)

Dramatizare:

Şcoala din Cărbuneşti - premiul I

Plachete aniversare:

Directorii şcolilor româneşti din dreapta Tisei Consulatul general al României la Cernăuţi Delegaţiile: Bihor, Baia Mare, Cernăuţi, Sighetu Marmaţiei

- Muzeul din Transcarpatia
- Alte personalităţi prezente

Prietenului meu Ţaperescu

■ I.D. Liberescu
Ziarul „Curentul" Vişeu de Sus
23 ianuarie 2016

Umoristul
Este neastâmpărat
Cu gesturi ca de actor,
De „Pupăză" a uitat,
Însă nu şi de... umor!

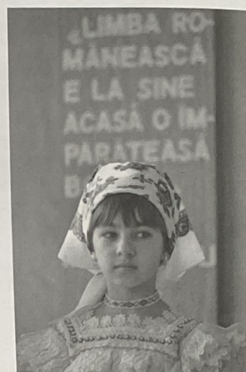
Informatorul
În „Graiul de Maramureş"
E informator subţire,
Scoţând tot ce e sub preş,
Doar „pornind de la o ştire"!!!

Satiricul
Critică la orice pas:
Fapte, gesturi, caractere,
Dar îşi va găsi un naş
Şi atunci va fi... durere!!!

Mustaţa
A purtat barbă demult,
Brumată, scurtă şi creaţă...
Dar de unguri i-a plăcut
Şi s-a dotat cu...mustaţă!

Cu zâmbete
Fiindcă râde zgomotos,
S-a gândit că-i mai lejer
Să se râdă mai sfios
La „zâmbete în Prier"

Leatul
Este leat cu Liberescu:
Din acelaşi an şi lună,
De-acum este Ţaperescu...!
...Cin' se-aseamănă... se-adună!!!

SFÂNTUL IOAN COLIBAŞUL ŞI MIHAI EMINESCU (15 ianuarie 2016)

(Reportaj)

„Minunat este Dumnezeu întru Sfinţii Săi"
(Psalmul LXVII, 36)

Iată un prilej măreţ, ce va rămâne-ncrestat
În „Curentul" de Vişeu..., de multă lume-aşteptat:
O mare aniversare a Marelui Eminescu,
Sărbătorit cu mult fast în satul lui Filipaşcu!

Prin urmare-n Petrodava, la mijlocul lui Gerar,
Pentru-a patruzecea oară, se-ntâlnesc oameni cu har,
Să revadă, să primească, să pună pe-un piedestal,
Chipul Domnului Mihai, a poetului Total!

Reporterul Liberescu este invitat şi el
Ca să vadă, să observe, să cârcotească niţel...
Şi să scrie în „Curentul" tot ce se va derula
Cu acest măreţ prilej şi..., corect va relata!

Şi astfel cu Ţailuescu, scriitor din Uniune,
Va sosi la Petrodava, la Marea Reuniune,
Dedicată totalmente, cu mult respect şi-admirare
Pentru Marele nost' Geniu, preacinstit de fiecare!

În Jeep-ul său japonez, Ţailuescu mai primeşte
Pe un consacrat poet: Banciuescu se numeşte!!!
Din Vişeu de Jos mai vine, încă un tânăr poet,
Se pare, e ucenic la Bănciuescu-n... secret!

În Jeep e cald sufocant, cum dă şoferul... mereu,
Iar poetul consacrat, se dezbracă la jerseu!!!
...Vom ajunge însă bine la Biserică devreme,
Mai bine să aşteptăm, liniştiţi, fără probleme!

Şi suntem întâmpinaţi chiar de organizator:
Doctor, dascăl, pătrovan, suflet nobil, jertfitor!
E, pentru neavizaţi, profesorul Trovaipescu,
Un străjer l-astă Cetate, un far al lui Eminescu!!!

În faţa Bisericii mai suntem întâmpinaţi
De Parohul Cuviescu şi sincer îmbrăţişaţi!
Însă, până va începe parastasul anunţat,
Mai este destulă vreme..., aşa că-i de aşteptat.

Trovaipescu ne invită la un ceai sau o cafea...
Laicii se conformează, preoţii însă ar vrea
Să aştepte-n spaţiul sacru, momentul slujbei solemne,
Căci aici e locul lor, nu-n umbra unei... taverne!

În Biserică e rece, dar Cuviescu porneşte
Moderna lui instalaţie cu gaz, care încălzeşte
Instantaneu, spaţiul mare al locaşului de cult,
Atmosfera e plăcută, nici prea frig şi nici cald mult!!!

De la Sfânta Episcopie vine, cum este firesc,
Consilierul cultural, ca reprezentant lumesc...,
...A lumii sacre-a poeziei, a sufletului înălţat
Spre cele mai sfinte culmi, cu Dumnezeu aliat...

Dânsul e protos la slujba Parastasului solemn,
Împreună cu Parohul, cel bătos, aspru şi demn!
Liberescu, Ţailuescu şi din Josani, Ion-Vai,
Sunt în soborul funebru, pomenindu-l pe **Mihai**!

Apoi ia cuvântul grav şi cu voce răspicată
Organizatorul care evocă această dată,
Ca o mare zi din an, ce se-nscrie-n veşnicie:
Ziua Marelui Geniu, va rămâne pe vecie!!!...

Mai vorbeşte şi Primarul, preotul Consilier,
Apoi alţii..., dar cuvântă în grai vechi, un vechi străjer
Al Maramureşului rupt, dar minunat conservat:
E doctorul Toşboescu, un român adevărat !!!

El spune că e uşor, ca să fii român în Ţară,
Dar e greu cu acest nume, când locuieşti în afară!
Ca dovadă de iubire faţă de Patria Mamă,
Doamna Toşboescu cântă o minunată priceasnă!

Apoi fiica lor recită, cu talent de actorie:
„Ce-ţi doresc eu ţie, Dulce Românie!"...
Iată, am văzut cu toţii şi-am fost emoţionaţi,
Că avem astfel de fraţi, maramureşeni curaţi...!!!

Urmează un suav, sfânt... program cu copiii mici,
Îmbrăcaţi petroveneşte, cu sumane, cu opinci...
Ei recită, apoi cântă versuri eminesciene,
Sunt candizi şi drăgălaşi, perle maramureşene...!

Şi Protopopul apare însoţit de Corcodel,
N-a ajuns la Parastas, nu e cu rasa pe el,
Normal, nici cu culion, doar cu-o scurtă îmbrăcat
Şi stă ca simplu mirean, cu ei este confundat!

Însă la poza de grup, de Cuviescu strigat,
Lasă smerenia falsă şi-apoi se lasă pozat...!!!
Apoi rămâne în grup, ca un eminescian:
Din Clujul cultural vine, şi-i zicem Mişu-Clujan !

De la Biserică mergem la şcoală, cu mic cu mare,
La focarul de cultură, în Sala de Informare,
Dar şi de documentare, unde- asistăm fascinaţi
La cuvântări elevate, a unor oameni tirtraţi!

O arhitectă expune casele petroveneşti,
Ca perle de-arhitectură, cum numai aici găseşti.
Tot aici o pictoriţă, elevă-n clasa primară,
Are o expoziţie simplă de pictură, pur rurală!

Un istoric de al nostru, lansând o monografie
A Pertodavei, vorbeşte elevat, ca toţi să ştie
Că sunt multe documente de istorie locală,
Ce trebuie scormonite şi-apoi scoase la iveală!

S-a lansat încă o carte, care încă nu există,
A blândului Banciuescu, care cu-o figură tristă,
Recită din... altă carte, versuri albe-ntortocheate,
Cu filozofii moderne, enigmatice, ciudate...

...Au cuvântat şi profesori şi preoţi şi ingineri
Toţi titani ai zonei noastre, patria Dacilor Liberi!!!
De remarcat a fost Unul, ce a vorbit râu... non-stop,
Vorbire-poem-poezie, stilul lui... Ioan Es Pop!!!

Elevii şcolii prezintă poezii eminesciene:
Englezeşte, franţuzeşte, româneşte-petrovene.
Încheie acest capitol, poetic simpozion,
Tot cel care l-a deschis, Ion cel cu papion!

Are alură de domn din epoca paşoptistă,
Cu barbă, cu plete creţe, o figură optimistă,
Datorită lui există acest sfânt eveniment,
Parcă e un hram creştin, el: „parohul" eminent!

Şi ca la hram, cum ziceam, după rugă şi cântare,
Urmează masa frăţească, cu băuturi şi mâncare!
Iar tinerii petroveni, în costume strămoşeşti,
Servesc la masă pe oaspeţi şi fete, dar şi băieţi!

Fiindcă este zi de vineri este şi de post mâncare,
Dar şi carne şi cârnaţi, la cei ce au dezlegare!?
Ţaperescu - Banciuescu fac o poză... colosală,
De pomină, căci apare un... Tândală şi-un... Păcală!!!

În sfârşit, la masa noastră, vin un grup de dansatori:
Îmbrăcaţi petroveneşte, faine fete şi feciori!
Şi dansează cu talent..., apoi la un moment dat:
Dialog de strigături, defecte-au satirizat!

Se prind în horă frăţească apşenii şi petrovenii,
Trovaipescu îi cuprinde..., iată maramureşenii!
Chiar de ne desparte Tisa, sufletul de moroşan,
Nimeni nu l-a despărţit..., nu-l va despărţi „şohan"!!!

Iată, dragi cititori, azi a fost un crâmpei din Rai,
În cetatea Petrodava, cu Eminescu Mihai!
Tot în această zi este a unui sfânt pomenire,
Numit Ioan Colibaşul, cu o sfântă vieţuire.

Ziua lui de pomenire e-aceeaşi cu-al nostru sfânt,
Numit Mihai Eminescu, fiul acestui pământ.
El e Sfântul poeziei, este Marele Luceafăr,
Care străluceşte veşnic, luminos,sănătos, teafăr!

Dacă nu-i canonizat, ca un sfânt din calendar,
El e un Sfânt mult iubit, ca un geniu plin de har.
Prin ceea ce a făcut, prin măreaţa lui lucrare,
Are- un nimb de mare slavă, pentru toţi e un Sfânt Mare!!!

Astfel că-n această zi, cu Sfântul Ioan Colibaşul
Pomenim şi Sfântul nostru, Sfântul Mihai Românaşul.
El este mândria noastră aici şi-n Sfânta Cetate,
Precis îl iubeşte Domnul şi l-a iertat de păcate!

Dumnezeu se preamăreşte de sfinţii Săi preaiubiţi,
Ei sunt marea Lui mândrie, a fiilor mântuiţi.
Ei L-au lăudat în viaţă şi deplin L-au ascultat,
Aşa c-au fost răsplătiţi şi-n Ceruri i-a aşezat!

Cei doi Sfinţi pe care astăzi i-am pomenit cu mult fast,
Sunt la fel cinstiţi de Domnul, sunt modele de urmat.
De-acum în fiece an, ne vom aminti în viaţă,
De Marele Eminescu, în această zi măreaţă!!!

Mă opresc aici, căci iată, a fost cam lung reportajul,
Dar am vrut să cuprind multe, de-aceea-am avut curajul,
Să scriu despre Eminescu, eu un reporter minuscul,
Dar în ziarul „Curentul", va rămâne-al lui fascicul!!!

Critici, voi, ce veţi citi acest reportaj al meu,
... nu-i decât o relatare, un simplu instantaneu...
A unui eveniment scris în versuri populare,
Dar izvorâte din suflet, aşa că îmi cer iertare ...!

De cumva v-am plictisit sau v-am enervat puţin,
N-am pretenţii de poet sau de reporter deplin!
Spuneţi-mi dacă să scriu sau să nu mai scriu deloc,
Să îmi pun pixul în geantă şi hârtiile pe foc!

Vă mai spun încă ceva: ziarul meu e satiric:
Critică şi cârcoteşte, şi „curentează" un pic,
Dar nu se supără nimeni, ăsta e cusurul meu,
Curentul e cu slabi volţi şi nu te scutură rău!!!

P. S.
Numele de personaje, pentru-a fi mai amuzant,
Le-am anagramat şi-apoi puţin le-am românizat!
Dacă nu vă descurcaţi şi nu le descoperiţi,
Întrebaţi-mă pe mine şi-aşa veţi fi lămuriţi!

■ REPORTER ,
Ioan Dunca Liberescu
Ziarul „Curentul" Vişeu de Sus
15 ianuarie 2016

- Apşa de Jos - cea mai mare localitate românească din Transcarpatia - Ucraina

Una dintre cele mai mari localităţi romaneşti a Maramureşului de altă dată este fără îndoială Apşa de Jos, aşezată pe malul drept al Tisei, de-a lungul raului Apşiţa.

Urmele de viaţă omenească datează încă din epoca paleolitică (circa 50.000 de ani i. Ch.). Celebru este tezaurul de bronz datând de la sfârşitul mileniului II, format din 35 de obiecte care se află astăzi la Muzeul Regional din Ujgorod, descoperit pe dealul Beşicura Mică în anul 1926. Urme ale unei cetăţi din epoca dacică s-au descoperit şi pe dealul Beşicura Mare, unde circulă legenda că ar fi ascunsă o comoară. De-a lungul vremii dealul a fost brăzdat cu şanţuri de căutătorii de comori!

În Evul Mediu localitatea a fost atestată sub diferite denumiri: *Alsowapsa, Alsoabsa* (1387, 1390), *Apşa mediocris, Apşa superior, Apşa inferior, et tercia Apsa* (1407), *Alsoapsa, Kozepsewapsa, Absa* (1492), iar în epoca mai nouă sub denumirea de *Nižni Apša, Dibrova*. Localitatea a fost de-a lungul Evului Mediu predominant nobiliară.

- 1387 noiembrie 25 - Apşa de Jos este menţionată documentar într-un act de donaţie al regelui Sigismund de Luxemburg, care dăruieşte moşiile Iza şi Apşa de Jos lui Ioan Românul, fiul lui Dragomir şi nepotul de soră a lui Balc şi Drag.

- 1406 decembrie 7 - regele Sigismund de Luxemburg a donat nobililor români Ioan, fiul lui Vlad, Vanna, fiul lui Vancia şi Vania, fiul lui Slav moşiile Apşa de Sus (Verhnie Vodyane), Apşa de Mijloc şi a treia parte a moşiei Apşa de Jos care a fost din vechime în stăpânirea lor paşnică.

- 1428 - preotul Vlahta din Apşa, nepot al lui Solovăstru Vodă din Sarasău.

- 1450 - apar noi nobili ân localitate: Dan, Pop Costa, Todor fiul lui Mihai Zlaph.

- 1456 - s-a făcut hotărnicirea moşiilor Apşa de Mijloc şi de Jos la cererea nobililor Ioan Hozyw, a lui Pop Costa şi Dănilă din Apşa de Mijloc, a lui Blasiu, Jacob şi Iwga din Apşa de Jos şi la porunca regelui Ladislau al V-lea. Graniţele dintre cele două localităţi începeau de la muntele Cremeniţa unde se mai vedeau ruinele unei cetăţi din piatră. Sunt amintiţi şi munţii *Also Apsa Havassa*.

- 1459 - Ioan Hozyu din Apşa este jude al nobililor.

- 1460-1461 - Toma de Apşa este jude al nobililor.

- 1520 - sunt amintiţi nobilii din Apşa de Jos: Blasiu Borka Mihai de Ieud (Ioody), Teodor Nyak, Gheorghe Hazin şi fiul acestuia Gheorghe, Mihai de Apşa de Jos şi fiul său Ioan, Toma şi Ioan Şandor.

- 1526 - preotul Dominicus Pop din Apşa de Jos.

- 1542 - consemnaţi nobilii de o sesie: Ioan Thywadar, Nicolae Pop, văduva lui Matei Wlasyn, Dumitru Poztolan, Grigore Hozzw, Havrila de Ieud, Gyody (Ioody), Ioan de Ilholcz, Andrei Cosma.

- 1543 - pomenit popa Mikola care era nobil cu moşie.

- 1554 - localitatea a fost bântuită de ciumă care a decimat mai multe familii de iobagi.

- 1634-1637- consemnat popa Ioan.

- 1664 - sunt amintiţi în localitate un număr de 77 de nobili: Cotarlă, Buga, Borca, Hoszu, Benţe, Alb, Borza, Pop, Buzulaş, Ivaneţ, Filip, Fede, Kovaci, Birtoc, Turda, Vida, Condra, Mihali, Lazăr, Muşa, Hrinţe, Mihalca, Ciniţ, Buga, Pop Petraş, preot, Pop Gheorghe, preot, Deliţca Petraş, diacon. Sunt consemnate 3 mori şi 9 iobagi: Bodnar, Luţilă, Dumnici, Lucaci, Hasici, Coteţ, Rubasz.

Începutul veacului XVIII pomeneşte pe un Minei slavon, manuscris din Apşa de Jos pe arhiepiscopul Dosoftei şi Sirafim episcopul pravoslavnic al Maramureşului.

- 1698 aprilie 17 - este amintit printre participanţii la soborul mare al episcopului Iosif Stoica şi popa Ştefan din Apşa de Jos.

Sfarşitul sec. XVII amintiţi 4 preoţi în sat, nobili: popa Ştefan, popa Pătraş, popa Chirilă.

- 1715 - pomenit in Apşa de Jos popa Ilie.

- 1720 - în Apşa de Jos sunt inregistraţi 21 de nobili şi 9 iobagi.

- 1740 - în Maramureş a bantuit iarăşi ciuma, în Apşa de Jos ciuma fiind adusă de un localnic care a trăit o perioadă la Satu Mare. Au murit mai mulţi oameni iar foarte mulţi s-au refugiat.

- 1750 - amintit transportul sării cu plutele sau bărcile pe Tisa şi implicarea locuitorilor din Apşa de Jos în acest proces.

- 1751- consemnaţi preoţii Gabriel Simon, Mihail Kantor, Ioan Roman şi 4 diaconi: Petru Ioody, Ilie Lazăr, Gheorghe Marina, Lazăr Ianoş. Existau 267 locuitori apţi de impărtăşire şi 63 de noi veniţi.

Biserica era din lemn cu acoperiş de şindrilă, frumoasă, şi în stare bună, pictată şi binecuvantată de episcopul ortodox al Maramureşului Iosif Stoica (1690-1711).

- 1762 august 23 - în parohia Apşa de Jos era preot Ştefan Karaszkevics caracterizat ca ,,beţiv, certăreţ şi dansator”.

- 1765 - pomenit preotul Vasile Cionca.

- 1766-1769 - pomenit preotul Vasile Şelever.

- 1767 - generalul austriac Caraccioli consemnează existenţa în Apşa de Jos a 200 de case, 726 locuitori , din care 225 bărbaţi, 230 femei, 126 băieţi şi 145 fete. Locuitorii erau romani, aveau 1 preot şi 3 diaconi şi un cantăreţ de strană. Mai erau trei evrei care arendaseră trei craşme unde vindeau vin şi ţuică.

- 1770 -1774 - conscripţiile urbariale menţionează existenţa in Apşa de Jos a 28 de nobili personalişti şi 47 nobili taxalişti sau expensalişti: Mihalyko, Buga, Borka, Philip, Vlad, Vida, Popilian, Moiş, Erdő, etc.

- 1788 - în localitate existau 26 de capi de familie iobagi.

- 1792 - localitatea avea 796 suflete iar preot era Pantelimon Volosan.

- 1797 - existau în localitate 5 nobili cu posesie, 80 de nobili cu 1 sesie, 15 nobili fără avere, 2 preoţi.

- 1799 - parohia Apşa de Jos avea 1073 suflete.

Preoţii erau Pantelimon Volosan, de 44 ani, preot de15 ani, era căsătorit cu 7 copii şi Petru Opriş, de 36 de ani, preot de 9 ani căsătorit cu 2 copii.

- 1799 iulie 10 - Pe un Liturghier tipărit la Sibiu în 1798 apare paroh în Apşa de Jos Pantelimon Volosan.

- 1799 iulie 10 - într-un document al episcopiei de la Mukacevo apar parohi in Apşa de Jos, Pantelimon Volosan, de 44 ani, preot de 15 ani, căsătorit cu 7 copii şi Petru Opriş de 36 de ani, preot de 9 ani, căsătorit cu 2 copii.

Sfarşitul secolului XVIII începutul veacului al XIX-lea localitatea avea 302 case, 1226 grecocatolici, 10 romano-catolici, 81 evrei. Limba vorbită era cea română.

- 1806 - preoţi în Apşa de Jos Pantelimon Volosan in parohia de jos (786 de suflete) şi Opriş Petru în parohia de sus (646 suflete).

- 1814 - în primul Şematism al episcopiei de Mukacevo localitatea Apşa de Jos este menţionată cu două parohii: Suseni cu 733 credincioşi, fără preot şi Joseni cu 755 de credincioşi , preot Paul Ivasko.

- 1816 - parohia de Sus din Apşa de Jos avea 738 credincioşi, iar parohia de Jos avea 796 suflete (administrator Paul Ivasko).

- 1833 - parohia de Jos înfiinţată în 1776 avea 880 de credincioşi iar Parohia de Sus avea 941 suflete (preot Grigore Mihalyi).

- 1839 - parohia de Sus avea 989 credincioşi (preot Grigore Mihalyi). Parohia de Jos avea 909 suflete (nu avea preot).

- 1850 - parohia de Jos avea 876 credincioşi, preot Vasile Papp. Parohia de Sus avea 1133

credincioşi, preot Grigore Mihaly.

- 1851 - localitatea este descrisă în „Dicţionarul geografic al Ungariei" a lui Fenyes Elek ca sat romano-rusin (o confundă cu Apşa de Sus), aşezat la o oră distanţă de Sighet, avand două parohii şi 1654 greco-catolici, 11 romano catolici, 57 evrei.

- 1854-1860 - preot în localitate a fost Mihail Pavel.

- 1864 - într-un chestionar trimis academicianului Pesty Frigyes de către conducerea localităţii sunt amintite principalele toponimice din hotar precum şi semnificaţiile lor: Boţcou (faneaţă şi teren defrişat din păduri seculare) vine de la pârâul Boţcău care se varsă în Apşiţa; Valea Sladi (fâneaţă şi teren agricol) vine de la pârâul cu acelaşi nume care se varsă în Boţcou; Bouţul Mare şi Mic (fâneaţă şi teren cultivat cu sapa) la două ore de comună în mijlocul unei păduri mari. Sunt şi case construite de oamenii săraci în urmă cu 15 ani. Tot aici se află Dealu între văi, un munte mare cu păduri seculare; Chechişu Mare şi Mic (fâneaţă şi teren arabil), numele vine de la pârâul Chechiş care taie în două câmpul; Valea Malului (fâneaţă şi teren cultivabil cu sapa), numele îi vine de la culoarea albă şi albăstruie a pământului; Râturi (faneaţă şi arabil), de natură mlăştinoasă; Dumbrava (fâneaţă, arabil şi păşune). De aici izvoreşte Valea Câmpuşoarelor care în 1390 avea numirea de Valea Gâştelor (Ludpatak); Beşicura, un deal înalt care în 1390 se numea dealul Hodea; Măgura, un munte înalt care în 1390 se numea Dealul Nemeş; Secel, fâneaţă şi teren arabil; Dealul Ursului, un lanţ de munţi înalţi, acoperiţi de pădure seculară în care trăiesc urşi şi porci mistreţi; Chirva şi Măgura, munţi acoperiţi cu pădure virgină; Ticera, pădure de stejar; Muntele Apeţca, păşune de vite şi oi pe timpul verii.

De aici izvoreşte râul Apşiţa.

- 1867 - 2 biserici de lemn (Sfântul Nicolae şi Sfântul Vasile) şi 2 parohii: de sus (Suseni) cu 1128 de locuitori, paroh George Huban, parohia de jos cu 1337 credincioşi - paroh Mihai Marina (Joseni).

- 1877 - preoţi în Apşa de Jos erau Mihai Marina (Joseni) şi Gheorghe Huban (Suseni).

- 1898 - în parohia de jos unde era o biserică de lemn din anul 1776 având 1635 de greco-catolici, 2 calvini şi 410 evrei, administrator parohial era Vasile Ivaşco. În parohia de sus (Suseni) era biserică de lemn datând din anul 1561 cu 1806 greco-catolici, 6 calvini şi 200 evrei, preot Emil Huban.

- 1913 - cu ocazia vizitaţiei canonice din anul 1913 episcopul Vasile Hossu găseşte în Apşa de jos 6000 de suflete şi circa 1200 de case din care 300 sunt aşezate pe dealuri: „sunt oamenii foarte frumoşi, iar fetele sunt adevărate frumuseţi. Îmbrăcămintea li-e cea îndătinată… Feciorii au, ca şi la Apşa de Mijloc, pălării de păr, cu marginea cam de un lat de palmă. Poartă pieptare roşii".

Episcopul găseşte următoarele cărţi la parohii: Parohia de Sus: Antologhion, Râmnic, 1737; Apostol, Blaj, 1802: Catavasier, Blaj, 1776, Evanghelie, Blaj, 1817; Liturghii, Sibiu, 1805, Strastnic, Blaj, 1817, Triodion, Blaj, 1800; Parohia de Jos: Apostol, Blaj, 1802, Evanghelia, Blaj, 1776, Minei romanesc manuscris, Minei slavon manuscris; Minologhion, Blaj, 1792;

Penticostarion, Blaj, 1768.

Comuna avea o suprafaţă de 35710 iugăre din care doar 9000 de iugăre erau ale românilor, 1000 erau ale evreilor. Ocupaţiile principale erau cultivarea pământului şi mai ales creşterea animalelor, în localitate fiind 2000 de bovine şi 1500 de cai!

„Poporul e bun, sârguincios şi ce e mai însemnat, nu e băutor".

- 1914 - localitatea avea 2 biserici (Sfântul Vasile construită în 1776 şi Sfântul Nicolae edificată în 1561). Parohia de Jos avea 1840 suflete greco-catolice, 6 romano-catolici, 1 reformat şi 415 evrei. Preot era Vasile Ivaşco. Parohia de Sus avea 2452 greco-catolici şi 312 evrei. Preot era Ştefan Papp.

- 1918 decembrie - la Marea Adunare Naţională de la Alba Iulia a participat ca delegat Ilie Filip din Apşa de Jos.

- 1920 august 17 - Preotul Ştefan Papp, din Parohia de Sus din localitate cere episcolului Hossu, parohia vacantă din Sat Şugatag şi Hărniceşti, pe motiv că parohia lui era în Cehoslovacia şi de două luni bune era „sub stăpânire străină".

- 1929 - localitatea avea 5947 locuitori din care 2976 bărbaţi şi 3071 femei (1300 de evrei). Existau trei şcoli: românească, cehească şi rusină. Primar în localitate era Ilie Filip.

- 1930 - în Şemantismul Gherlei apare protopopiatul Apşa din Cehoslovacia aparţinând de episcopia din România cu 6 parohii. Apşa de Jos avea 2 parohii: Suseni cu 1363 credincioşi avandu-l ca preot pe Ştefan Pop care era şi protopopul districtului şi Joseni cu 3746 de credincioşi, preot Nicolae Pop.

- 1932 septembrie 21 - jandarmii cehoslovaci trag împotriva populaţiei paşnice (omoară un om) care protesta împotriva abuzurilor administraţiei locale. 88 de persoane au fost trimise în judecată şi condamnate în total la 23 ani

şi 5 luni închisoare şi o amendă de 13.050 coroane.

- 1933 - Primarul Ilieş Filip este omorat mişeleşte lângă localitatea Teacevo.

- 1938 - Apşa de Jos avea 7000 de suflete din care 6000 români, restul evrei şi rusini. Existau 2000 de case.

- 1939 martie - Ungaria ocupă Transcarpatia, inclusiv localitatea Apşa de Jos.

- 1941-1944 - 87 de romani din Apşa au fost mobilizaţi în armata maghiară şi trimişi pe frontul rusesc, 140 de români din localitate au fost închişi în lagăre şi închisori.

- 1944 mai 23 - a început deportarea celor peste 1000 de evrei care trăiau în Apşa de Jos.

- 1944 octombrie 19 - armata sovietică a intrat în Apşa de Jos. 12 români au fost înrolaţi în armata sovietică.

- 1944 octombrie 23 - „ales" în localitate un Comitet popular în frunte cu M.V. Filip.

- 1945 iunie 29 - Transcarpatia a fost alipită Uniunii Sovietice.

- 1946 iunie 25 - denumirea de Apşa de Jos este schimbată în Dibrova.

- 1947 iulie - apare prima întovărăşire la Apşa de Jos.

- 1947 august - Românii din Apşa de Jos se ridică împotriva calhozului care tocmai se înfiinţase.

- 1949 - a fost terminată colectivizarea, formandu-se două colhozuri. 21 de bărbaţi au fost arestaţi şi condamnaţi la 427 ani de închisoare.

Se constituie detaşamente înarmate ale populaţiei care luptă în munţi împotriva sistemului sovietic, cel mai renumit era detaşamentul lui Tologa, un locuitor sărac din Apşa de Jos, care a fost trădat şi omorât.

- 1953 - se deschide prima şcoală medie cu predare în limba română.

- 1981 - în Apşa de Jos erau 4985 de oameni apţi de muncă. Peste 1860 erau nevoiţi să plece în alte părţi pentru munci sezoniere şi astfel să-şi caştige pâinea. Viniţa, Rostov, Krasnodar, Moscova, Siberia devin denumiri des întâlnite în limbajul locuitorilor din Apşa de Jos.

Sumele caştigate cu multă trudă oamenii le investeau ca să-şi îmbunătăţească condiţiile de trai, în primul rand în case arătoase.

- 1989 octombrie 22 - în incinta Casei de Cultură din Apşa de Jos ia fiinţă Asociaţia social culturală a românilor din Transcarpatia „George Coşbuc" în frunte cu poetul Ion Mihalca.

- 1990 ianuarie 24 - încep demersurile de construire a noii biserici ortodoxe.

- 1993 - s-a hotărât readoptarea denumirii româneşti a localităţii.

- 2001 - Apşa de Jos avea 8539 de locuitori şi 2300 de gospodării.

- 2001 aprilie 6 - este înregistrată Uniunea Regională a Românilor din Transcarpatia „Dacia", preşedinte Ion M. Botoş, care editează şi un ziar „Apşa".

Astăzi Apşa de Jos este o localitate vie în care românii, majoritatea populaţiei (98%) reprezintă motorul principal al progresului şi dezvoltării.

Localitatea are şcoală medie (40% din clase sunt cu predare în limba română iar 60% sunt clase cu predare în limbile ucraineană şi rusă), 3 şcoli primare, un spital cu 35 de paturi şi 12 medici, un spital de fizioterapie cu 60 paturi şi 6 medici, un sanatoriu „Mineral" cu 110 paturi, 4 farmacii, o policlinică particulară.

Mai există un muzeu particular, Muzeul de Istorie şi Etnografie al Romanilor din Transcarpatia, care conservă şi expune obiecte legate de trecutul românesc al zonei, 3 asociaţii culturale cu statut regional, două cu statut raional. Există trei culte principale: ortodox cu 2 biserici, greco-catolic cu 1 biserică, iehovist cu 8 case de rugăciuni şi o biserică baptistă.

Şi astăzi oamenii locului muncesc în mai toată Europa, începand din Siberia până la Londra.

Ca o caracteristică a vieţii economice dinamice menţionăm că pe teritoriul comunei acţionează peste 20 de firme şi 210 oameni de afaceri, circa 40 de magazine private, 10 de firme particulare etc.

Cu banii câştigaţi oameni îşi construiesc case impunătoare care reprezintă mândria comunităţii locale, dar şi statutul social al proprietarilor.

Localitatea are astăzi 9580 de locuitori în majoritate covârşitoare români (98%).

■ **Viorel CIUBOTĂ, Livia ARDELEAN, Ion M. BOTOŞ,**
Apşa de Jos. Ghid cultural-istoric,
Editura Muzeului Sătmărean, 2015

Programul de Cooperare Transfrontalieră ENPI
Ungaria-Slovacia-România-Ucraina

Programul este cofinanţat de către Uniunea Europeană

Parteneriat fără frontiere

Concursul literar "Mihai Eminescu"
Ediţia a X-a
(6 februarie 2016)

Foto: ■ Gheorghe PETRILĂ (Oradea)

Număr apărut la Sighetu Marmaţiei în colaborare cu:

CENTRUL CULTURAL SIGHETUL MARMAŢIEI

Biblioteca Municipală „Laurenţiu Ulici" Sighetul Marmaţiei